

UDFRANGIA STELO

N° 146

3a kvaronjaro 98

Jarabono : 35 F

Federacio de

Langvedoko - Rusiljono

CCP 956-28 P Montpellier

*****

*La esperanto-evento de la lastaj semajnoj estis la Universala Kongreso de Montpellier, kiun partoprenis pli ol 3000 homoj el 68 landoj. La taksoj iras de « kontentige » ĝis « tre bone ». Tiun rezulton oni ŝuldas al tiuj, kiuj zorge preparis ĉion kaj al la dekoj da bonvolemluloj, kiuj helpis dum la kongresa semajno. Fojon plian oni povis konstati, ke Esperanto estas ĉies afero. Nur por la ekskurs-
sa fakto kontribuis pli ol kvindek personoj. Ne estis tro da helpantoj, almenaŭ sufiĉe por funkciigi la « maŝinon ». Dankegon al ĉiuj !
La esperantistoj, kiuj vizitis la kongreson, eĉ nur unu tagon, estis entuziasmaj pri la reganta internacia etoso kaj la riĉa programo. Dekstre vi trovos la unuan komenton de la redaktoro de « Eventoj ». Sur la sekvantaj paĝoj vi trovos diversajn gazetartikolojn pri « la » evento.
SFS ne sufiĉus por aperigi ĉion !*

*Espereble la esperantistaro nun kapablos rikolti la fruktojn de la okazintaĵo. Nia regiona federacio, kiu paŭzis pro la preparlaboroj de la UK, kunvenos en Béziers sabaton la 17an de Oktobro kaj invitas vin por kune decidi, kiel progresigi nian idealon kaj nian lingvon. Ek al nova etapo !
Esperanto estas ĉies afero, do la via !*

J. Hélin

"LA" aranĝo...

Ekzistas gazeto, kiu nomas sin "LA internacia sendependa gazeto de la Esperanto-mondo" - kvankam ne estas tio. Universalaj Kongresoj de UEA ne nomas sin iel simile, tamen reale ili estas LA aranĝo de la Esperanto-mondo!

En la ĉi-jara kongreso en Montpellier kunvenis pli ol 3000 homoj el ĉiuj anguloj de la Tero (oficiala nombro de aliĝintoj: 3133). Eble okazis nenio mondskua, eble ne ankoraŭ alvenis la "fina venko", sed certe en la UK oni povis vere senti sin en Esperantujo. Ien ajn oni povis iri en la kongresejo (eĉ ofte en la urbo), ĉie oni renkontis E-parolantojn...

Eble okazis malgrandaj organizaj eraroj poste rapide solvataj, eble iujn ĝenis la amaso, eble estis tro varme (aŭ malvarme), - sed certe oni povis senti sin tre bone en tiu vigla, svarma, senhalta tumulto, kie oni povas trovi plejmulton de konataj movadaj aktivuloj.

Se vi ankoraŭ neniam partoprenis UK-n, nepre devas ĝin fari eble sekvajare, ja sen ĝi vi ne povas imagi: kio estas en la realo "Esperantio".

László Szilvási

La fédération du Languedoc-Roussillon pour l'espéranto
vous invite à sa réunion d'automne
le samedi 17 Octobre, Maison de la vie associative à Béziers, à partir de 10h
(route de Narbonne, 500m après la gare)

Vi trovos en tiu numero de SFS diversajn raportojn pri la UK (Universala Kongreso), eble ankaŭ en la venonta. Tamen SFS estas simpla federacia bulteno kaj prioritare ĝi raportas pri la vivo de la federacio.

Kiel anoncite sur la frontpaĝo, ni kunvenos en **Béziers la 17an de Oktobro**. Ĉiuj aktivaj esperantistoj estos bonvenaj. Komitatanoj bonvolos informi nian sekretarion Charles Gérard (4, Rue Dr Georges Rives 66000 Perpignan Tel 04 68 55 51 77) pri sia partopreno. Ĉar la kunveno certe daŭros pli ol du horojn kaj ni devos daŭrigi posttagmeze, bonvolu informi anticipe Suzanne Authier (9, Rue Georges Picot 34500 Béziers, tel 04 67 31 13 18) se vi volas mendi la **komunan tagmanĝon** en restoracio. Ni ne nur parolos pri nia agado en la lastaj monatoj sed ankaŭ pri niaj planoj, kiel (laŭ kiu metodo) kaj kun kiu (en la federaciaj komitato kaj estraro). « Être spectateur, c'est bien ; être acteur, c'est mieux » ! Certe vi havas interesajn ideojn, ni konkretigu ilin kune ! Kaj se vi ne povos partopreni, vi povas komuniki per letero aŭ telefono viajn rimarkojn kaj sugestojn. Okaze de la UK estis eldonitaj **poŝtkartoj** kun E°-teksto. Vidu kiel aĉeti la restantajn je interesa tarifo. Por la jarfinaj festoj, vi certe povos uzi ilin. Ankaŭ estis registrita por la ekskurso al Carcassonne-Limoux **videobendo** en E° pri la Kataroj ; ĝi estas ankaŭ mendebla al SFS. Ĉiu kongresano ricevis **broŝureton** « Sugestoj por individua vizito de Montpellier kaj regiono ». Restas kelkaj ekzempleroj, riceveblaj kontraŭ modera prezo. La poŝtkartoj, vidbendoj kaj broŝuroj estos riceveblaj en Béziers la 17an de oktobro (sen la sendkostoj !), se vi bonvolos anticipe mendi ilin.

Eble estas la loko por menci, ke la federacio kontribuis al la UK, ne nur dank'al la helpo de federacianoj dum la kongreso sed ankaŭ finance, per la presado de la menciata broŝureto, la projekciado de Sro Jardi pri la regiono, la subvencioj al la infana kongreseto kaj la koncerto de « kaj tiel plu » dum la festo de mondcivitanoj. La federacio ankaŭ konkrete agas.

Ni pardonpetas, ke ĉi-foje ni ĉerpis kompletajn tekstojn el aliaj E°-periodaĵoj, speciale pri la UK. Do ne estu surprizata, se vi jam vidis iujn tekstojn ie !

Ĉar alproksimiĝas la fino de la jaro kaj la **renovigo de viaj abonoj**, ne forgesu sendi 35F al la poŝtĉekkonto 956-28 P Montpellier je la nomo de Fédération d'espéranto du Languedoc Roussillon. Adreso de la kasistino : Lucette Négron 40, Chemin des Amandiers 34400 Lunel 04 67 71 05 79. Ne atendu realvokon !

Bonan legadon de SFS 146a.

ALVOKO

Ĉu efiko de la UK, kiu donis la ideon al iuj esperantistoj organizi ion en nia regiono ?

La kooperativo de Literatura Foiro dezirus okazigi sian 5an Mediteranean Konferencon pri Esperantologio en la suda parto de Francio. La loko povus esti : Montpellier, Sète, Agde, Béziers, ... de la 31a de oktobro ĝis la 2a de novembro 1999. La temo estos : « La Esperanto-fonetiko, problemoj kaj perspektivoj ».

Por la organizado de tiu aranĝo (inter 20 kaj 30 personoj), LF-koop bezonus lokan helpanton aŭ grupeton da helpantoj, kiu povus konsili pri la kunvena salono, la loĝado kaj la manĝado.

Sendu proponojn al Marie-France Conde Rey 54, terrasses d'Égyptos 3, allée des Chaumes de Crayé 16000 Angoulême Tel : 05 45 61 69 25.

UK de Berlino

Pluraj federacianoj, entuziasmaj post la UK de Montpellier, intencas partopreni tiun de Berlino sen deĵorado ĉi-foje. Ĉu per aviadilo, trajno, buso, veturilo kun ruldromo ? La diversaj eblecoj estas nun esplorataj. Se vi interesiĝas pri komuna vojaĝo, kontaktu SFS. Atentu, ke la unua aliĝperiodo jam finiĝis, la dua periodo finiĝos la 31an de decembro.

Oktobro en Ariège :

Kiel anoncite en la lasta SFS pluraj eventoj disvolviĝos en Ariège en oktobro : inaŭguro en Montbel apud Montségur de « rue de l'espéranto » la 17an de oktobro, pana antaŭ-semajnfino en Ballagué de la 21a ĝis la 23a (la munĵetada semajnfino estos en Gaillac-Toulzou apud Tuluzo de la 23a ĝis la 25a de oktobro) kaj fine ĥorstaĝo en La Freychède de la 25a de oktobro ĝis la 1a de novembro (kun Zdravka Bojčeva el Bulgario).

Tuluzo :

SFS ricevis longan raporton pri la aranĝoj de la lastaj monatoj. Ĉe la lingvo-forumo de Prima de las Lengas en Junio partoprenis Ilona Koutny, hungara universitatano, kiu instruas la hungaran, lingvistikon kaj esperanton en Polio. Ŝi devis rebati publike la senfundajn kaj antaŭjuĝajn argumentojn de sociolingvisto H. Meschonnic. E°-stando kun diskoj, gazetoj, libroj kaj voĉsintezilo en E° allogis multajn homojn.

En Julio naŭ bosniaj junuloj pasigis tri semajnojn en la tuluzo regiono kun samaĝaj francaj geknaboj. Espereble tiuj intersanĝoj povos pludaŭri. La francaj geknaboj volas perfektigi en E° kaj korespondi kun pluraj landoj.

VIVO DE LA GRUPOJ

BEZIERS

Kompreneble, en la lastaj monatoj, la ĉefa okupo estis la UK. Deko el nia grupo laboris aŭ en la LKK aŭ kiel helpantoj. Dankon al ĉiuj ! Post tiu laboro ili bezonis ripozi dum kelkaj semajnoj kaj ĝojis denove renkontiĝi okaze de **komuna manĝo** en la ĝardeno de Mado en Valras. **Bonegan paeljon** preparis Dalia kaj ŝia edzo. Gratulojn !

La 12an de septembro okazis la « **Aleoj de Asocioj** ». Bedaŭrinde malbona vetero ne favoris : malvarma ventego blovegis kaj ĉiuj informiloj, paneloj, libroj intencis forflugi. La deĵorantoj pasigis la tempon malebligante tiun forflugon. Pro tiu aĉa vetero venis ne multaj gapantoj. Tamen ni povis informi kelkajn kaj kontraŭbatali antaŭ-juĝojn.

Kursoj . En nia kunveno de la 19a de septembro ni decidis la horaron de la kursoj :

unuagrada : vendrede je 17h30 en Domo de Asocioj. Gvidos J-C. Roget ; unua kurso la 2an de oktobro

duagrada : vendrede je 16h en la socia sidejo (Rue G. Picot)

triagrada : vendrede je 14h15 en la socia sidejo. La 2agrada kaj la 3agrada kursoj estas gvidotaj de S. Authier, komenciĝo la 9an de oktobro. Bedaŭrinde Jean-Pierre tiumomente ne povas zorgi pri kursoj.

Kunvenoj. Nun ni devas pripensi la estontecon. Do jen la datoj de la venontaj kunvenoj :

La **10an de oktobro** kaj la **14an de novembro** je 14h30 en Domo de Asocioj. La **Zamenhofa tago** okazos la **5an de decembro** ankaŭ en « Maison de la vie associative » (ĝusta nomo de Domo de Asocioj) ekde la 11a horo. Ni ne povas atendi ĝis la 12a de decembro, tamen pli taŭga dato por tiu festo, ĉar en tiu antaŭkristnaska periodo tre multaj festoj okazos kaj la « domo » estos plenplena. Tamen la rezervita dato (5/12) ebligas al niaj grupanoj partopreni Z-tagon en aliaj urboj, ĉu ne ?

Staĝo . Ni antaŭrezervis **Batipaume por la semajno 2a ĝis 9a de Junio 1999**. En la venonta SFS vi trovos pli precizajn informojn.

PERPIGNAN

Kiel antaŭvidite, la 27an de julio, en nia centro, je la 18a horo, nia grupo akceptis sian japanan korespondanton, S-ron EGAWA kaj lian edzinon, survoje al Montpellier. En la bonveniga kunveno ariĝis ĉiuj esperantistoj, el kiuj pluraj de eksterlanda deveno. Post babilado en internacia etoso, interŝanĝo de donacoj kaj tosto, okazis je la 20a horo komuna vespermanĝo en restoracio.

La 28an de julio matene du ĉiĉeronoj akompanis niajn du geamikojn al la urbeto Thuir por viziti la kelojn « Byrrh », kie inter aliaj troviĝas la plej granda kuvo en la mondo kun unu miliono da litroj.

Posttagmeze, ĉar S-ro EGAWA interesiĝas pri tiu fako, dank'al la klopodo de nia amiko D-ro BERTHONNEAU, eblis eniri la tukejon kaj la ege modernan kuirejon de la hospitalo de Perpignan. La koncernaj sekcistoj afable gvidis la viziton, malavaraj je klarigoj, tuj altradukotaj. Finiĝis la vizito per foto, kiu aperos kun artikolo en la venonta numero de la hospitala gazeto. Je la 21a horo en salono Arago, S-ro EGAWA prezentis, kun samtempa detraduko, diapozitivajn pri sia regiono, dancojn kaj kantojn antaŭ kvardeko da ĉeestantoj, ne ĉiuj esperantistoj. Ĉe la fino kelkaj el ili petis informojn pri Esperanto.

Ŝajnas, ke dum tiuj eventoj ni disemis en diversajn mediojn multajn grajnoj, el kiuj kelkaj eble ĝermos kaj kreskos.

MONTPELLIER

La grupo kunvenis la 10an de septembro kun la jena tagordo :

- babilado pri dum- kaj post-kongresaj sintenoj,
- preparado kaj organizado de ĉi-jaraj kursoj diversnivelaĵ,
- preparado kaj organizado de la tuja foiro de asocioj,
- programo de venontaj monataj kunvenoj,
- diversaĵoj.

La venontaj kunvenoj estos la unuan ĵaŭdon de la monato, do la 1an de oktobro, la 5an de novembro kaj la 3an de decembro.

La kursoj okazos vendrede : 9h-10h30 (komencantoj) : Salle Pétrarque kadre de UTT
10h30-12h (komencantoj)MPT l'Escoutaire, Rue des Razeteurs
9h-10h30 (progresantoj)MPT l'Escoutaire.

La du lastaj komenciĝis la 2an de oktobro.

La grupo partoprenis en la foiro de asocioj la 13an de septembro. Granda, laciga laboro ; multaj vizitantoj, multaj demandoj pri E° kaj la kursoj. Ni laboru kuraĝe senlace !

Réinsertion et Espéranto :

La asocio organizas intensajn staĝojn por komencantoj laŭ la Cseh-metodo. . La unua okazis la 19an k. 20an de Septembro (4 gelemantoj), la venonta okazos la 10an k. 11an de oktobro en Montpellier . Baldaŭ funkcios « renkontiĝo-spaco » ĉe asocio Passerelles, 26 rue Enclos Fermaud en Montpellier, ĉiun lundon de 18h30 ĝis 20h30 (kontrolenda horaro). Tio ebligos al la personoj interesigantaj pri E° sin trovi por legi gazetojn, revuojn, pruntepreni librojn, ktp. Por pliaj informoj, kontakti « R°+ E° » je la telefon-numero 04 67 75 62 98.

Kvar prelegoj estas anoncitaj por la venonta trimestro :

- lundon la **12an de oktobro** je 17h30 : prezeno de esperanto al la fervojistoj de Montpellier
- merkredon la **21an de oktobro** je 18h30 en la Domo de Heidelberg en M., Rue des Trésoriers de la Bourse, kadre de la asocio « Langues d'Europe » : gramatiko kaj propedeŭtika karaktero de E°.
- ĵaŭdon la **22an de oktobro** je 20h30 en Sète ĉe Alrec (association du Languedoc-Roussillon pour l'emploi et la culture) : la internacia lingvo, sed por kion fari ?
- ĵaudon la **19an de novembro** je 20h30 en Montpellier (Centre Lacordaire, 6 Rue des Augustins) : la internacia lingvo esperanto, vivanta lingvo kun idealo.

Bonan sukceson al nia agema samideano T. Saladin. En la kolegio Joffre, kie pli frue okazis prelego pri la internacia lingvo, aperis artikolo pri E° en la lerneja gazeto. Ni semu kaj semu konstante !

24a Internacia Semajno ĉe Mediteraneo

La 24a ISM okazis de la 29a de Aŭgusto ĝis sabato la 5a de septembro 1998 en la familia feriejo Le Lazaret en Sète. La direktoro de Lazaret rajtigis nin, laŭ nia peto, traduki en esperanto la belan koloran prezentilon de la loko kaj presigi ĝin. Jorgos kaj Yvette Vierne tradukis la tekstojn kaj zorgis pri la presado. Lazaret pagos almenaŭ la duonon kaj la U-kongresanoj trovis en sia sako belan koloran informilon pri tiu bela familia feriejo kaj la anoncon de la jam tradicia Internacia Semajno ĉe Mediteraneo.

Sabaton la 29an de septembro alvenis 31 staĝanoj de 2 ĝis pli ol 80 jaroj. Kelkaj revenis por la 22a fojo, aliaj por la 10a aŭ 8a, sed la duono venis por la unua sed ne lasta fojo.

La unuan vesperon ni prezentis la instruistojn : Pierre BABIN kaj Marjo GUZZI, fidelaj gvidantoj de la kursoj kaj Atilio ORELLANA ROJAS, kiu la unuan fojon venis. Li gvidis la unuagradan kurson kun veraj komencantoj (unu telefonis al mi pro artikolo dum la kongreso por informiĝi, kiel lerni esperanton... kaj ŝi aliĝis la staĝon...) La vetero estis, kiel kutime, agrabla, la maro allogis multajn staĝantojn sed ne dum la kursoj. La semajnanoj estis seriozaj lernantoj. Ĉe la fino tri kuraĝuloj trapasis ekzamenojn .

Dum la tuta semajno la bunta libro-servo de Jorgos montris al la novuloj, ke la esperanta literaturo estas riĉa kaj varia. Plie oni aĉetis multajn tre variajn poŝtkartojn kun esperanto-teksto, Tĉemizojn, insignojn, sunprotektilojn por aŭto...

La vesperaj programoj, daŭra ripeto, estis variaj kaj riĉaj : Thierry SALADIN prezentis esperanton al aliaj feriantoj en Lazaret, Pierre BABIN raportis pri la malfacilega situacio de Grésillon. Ili bezonegas monon kaj ankaŭ tre gravas la bezonego de helpantoj eĉ respondeculo. Atilio parolis pri la Indianoj, unuaj loĝantoj de Ameriko. Tre interesa prelego kun belaj diapozitivaj. Nina, rusa instruistino pri muziko, ĉarmis nin per siaj kantoj kaj gitaroj. Ofte ŝi kantigis nin.

Jen la datoj de la **25a ISM : de sabato la 28a de Aŭgusto ĝis la 4a de septembro 1999.**

Y.V.

Parto de la prospekto en esperanto pri « Le Lazaret ». Ne eblas fotokopii la tuton pro la uzitaj koloroj.

feriejo al ĉiuj malfermita

La tuta teamo de Lazaret
por vi preparas agrablan restadon

komence de septembro

INTERNACIA SEMAJNO ĉe MEDITERANEO

kun tri divers-nivelaj Esperanto-kursoj
Jam instruis multaj E-famuloj, el 15 landoj,
de I.L.E.I., ĈE, ICEM, ks, -movadoj
Krom kursoj eblas marborda sunumo, turismo, kulturaj kaj
distras vesperoj

INFORMOJ - ALIĜO ĉe ESPERANTO

5, rue du Docteur Roux
FR - 34090 MONTPELLIER

familieca akceptado

Ni tutan jaron akceptadas plene
(loĝo kaj manĝoj)...

familles

familiojn

groupes

grupojn

individuels

unuopulojn

familiojn...

tutjare akceptatajn
sed somere prioritatajn
(semajnaj restadoj, de sabato al sabato)
Akceptatas francaj "CAF" - kuponoj k. feri-ĉekoj

*inter maro kaj lagetoj
niaj pasiaĵoj interdoniĝu*

Nome de la Ĝenerala Direktoro de Unesko mi ĝojas kore saluti la partoprenantojn de la 83-a Universala Kongreso de Esperanto.

Unesko aparte aprezas la ĉi-jaran kongresan temon, "Mediterraneo — ponto inter kulturoj", kiu kondukos al pli bona interkompreniĝo kaj solidareco inter la homoj per kompreno de fremdaj kulturoj kaj lingvoj. Mi krome notas kun granda kontento ke kadre de la kongreso oni okazigos specialan seminarion "Lingvo-politiko kaj interkultura edukado: kion alportas Esperanto?", temo kiu rekte rilatas al la aktivajoj de nia nove fondita Sektoro pri Lingvoj kaj ties LINGUAPAX-projekto, kiu — kiel vi scias — celas antaŭenigi lingvan diversecon kaj plurlingvan edukadon.

La kongreso aparte atentis la 50-jariĝon de la Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj. Edukado al civitaneco, kaj lingvaj kaj kulturaj rajtoj, kiel parto de la homaj rajtoj, iĝas pli kaj pli esencaj en la lukto por paco. La festado de la 50

jariĝo de la Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj estas unu el la prioritataj agadoj de Unesko kadre de ties programo por packulturo.

Estas klare ke la rezultoj de la kongreso pliriĝigos la laboron de Unesko en multaj kampoj, precipe la preparadon de raporto de Unesko pri la lingvoj de la mondo, kiu aperos en 2001. Ĝi estos aktualigita ĉiun kvinan jaron kaj donos al membroŝtatoj taŭgajn rekomendojn en la lingva kampo. La preparado de la raporto jam komenciĝis en proksima kunlaboro kun pluraj neregistaraj organizaĵoj, kaj ni esperas ke ankaŭ UEA partoprenos. Fakte, la sperto pruvus ke nia longdaŭra kunlaboro estas profitiga por ni ambaŭ, kaj ke multaj el niaj ĝeneralaj celoj kaj ideoj similas.

Dezirante al vi agrablan restadon en Montpellier, mi certigas vin pri la aprezo de Unesko al la grava laboro kiun vi disvolvas por krei mondon en kiu diverseco kunsonos kun pli granda unueco.

Colin Power, Asista Ĝenerala Direktoro pri Edukado

MESAĜOJ AL LA KONGRESO DE MONTPELLIER

Estas por mi granda plezuro

sendi bondeziron al la membroj de Universala Esperanto-Asocio en la momento kiam vi kunvenas en Montpellier por via 83-a kongreso.

Gesinjoroj, la nuna estas jubilea jaro. En tiu ĉi jaro de la kvindekjariĝo de la Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj, ĉie en la mondo viroj kaj virinoj de ĉiuj haŭtkoloroj kaj de ĉiuj religioj kuniĝas por propriĝi al si niajn komunajn homajn rajtojn. Ili tion faras sciante ke la homaj rajtoj estas universalaj kaj nedisigblaj, kaj ke la lingvo de la homaj rajtoj estas komuna lingvo de ĉiuj popoloj. Ĝi estas verdire universala lingvo, kiu fremdas al neniu kulturo kaj propras al ĉiuj nacioj. Ĝi estas lingvo kiu asertas la rajton je evoluo, je vivo kaj libereco, je malsamaj opinioj kaj diverseco. Ĝi estas en la kerno de ĉio kion Unuiĝintaj Nacioj aspiras atingi en paco kaj evoluemo.

Kiam vi kunvenas en Montpellier por esplori la pontojn inter kulturoj, vi emfazos, mi scias, ke toleremo estas konstruelemento de ĉiuj pontoj, la bazo de ĉiuj homaj rajtoj, ĉiaj paco kaj progreso, ke lingvo oni devas uzi por superi diferencojn, kaj ke konstrua komunikado kreas pontojn, dum lingvo uzata kiel armilo nur apartigas.

Mi dankas al Universala Esperanto-Asocio pro ĝia laboro por antaŭenigi lingvon kiel ilon por unuiĝi anstataŭ disigi kaj pro via celebrado de la kvindekjariĝo de la Universala Deklaracio de Homaj Rajtoj. Tiu ĉi konferenco povos valore kontribui al tiu procezo, per fortigo de ligoj kaj intersanĝoj de informoj kaj ideoj.

Mi deziras al vi agrablan kaj profitodonan semajnon en Montpellier.

*Kofi A. Annan,
Ĝenerala Sekretario de Unuiĝintaj Nacioj*

Ne nur la legendo de la babilona lingvokonfuzo

instruis al la homoj ke la plej grava komunikilo *Lingvo* povas disigi, sed ankaŭ kuniĝi. Estas homara revo venki lingvobarierojn kaj esti komprenata kaj akceptata de ĉiuj.

Pro tio oni serĉis en ĉiuj tempoj lingvojn kiuj estu lerneblaj kaj uzeblaj de ĉiuj. Bedaŭrinde tio restis ĝis hodiaŭ revo, kvankam ĝuste per la planlingvo Esperanto oni sukcesis evoluigi mondampleksan kaj vivantan lingvomodelon, kiu ja faris rimarkindajn progresojn.

Vi prenis por via kongreso la devizon "Mediterraneo — ponto inter kulturoj". Esperanto estas infano de la mediteraneaj lingvoj, ĝi prenis mult-

Estas por mi granda plezuro

povi saluti vin okaze de la 83-a Kongreso de Universala Esperanto-Asocio. Tio havas plurajn kialojn. La unua estas ke la temo pri kiu vi elektis okupiĝi dum la tuta semajno — *Mediterraneo — ponto inter kulturoj* — estas por mi temo kara el pluraj vidpunktoj:

El persona vidpunkto, evidente, sed ankaŭ kiel respondeculo dum multaj jaroj de la egipta diplomataro. Diversfoje mi havis la okazon renkontiĝi kun mediteraneaj demandoj ankaŭ dum miaj kvin jaroj ĉe la kapo de la Organizaĵo de Unuiĝintaj Nacioj.

Ankoraŭ nun, kiam mi plenumas novan funkcion kiel Ĝenerala Sekretario de la Internacia Organizaĵo de Franclingvaj Landoj, la mediteranea areo estas denove en la kerno de miaj okupiĝoj. Tio montras kiom gravas por mi la diskutoj kiujn vi havos dum ĉi tiu grava aranĝo.

Cetere, mi nepre intencis omaĝi al la batalo kiun daŭrigas via Asocio jam de 90 jaroj: batalo sub la signo de amikeco kaj solidareco inter la popoloj, sub la signo de respekto al kultura diverseco.

En momento kiam tutmondiĝas la intersanĝoj, kiam konturiĝas minaco de lingva monotonigo kaj de kultura ŝrumpigo, ni ja devas mobilizi nin, por ke la monda komunumo, al kiu celas la leĝoj de la merkato, ne generu unu tutmondan kulturon kun unuecaj modeloj, kondutoj kaj pensado. De tio dependas la demokratigo, je monda nivelo, de la rilatoj interpopolaj!

Je la fino mi volas diri al vi ke en la vorto "Esperanto" mem troviĝas komuna espero: espero pri solidareco kaj toleremo, pri komprenemo kaj respekto al aliujoj. Troviĝas en ĝi ankaŭ certeco — pri la komuneco de nia destino kaj pri nia aparteno al unusola homa komunumo.

Tiujn valorojn mi dividas kun vi, kaj tial mi deziras al via kongreso la plej bonan sukceson.

*Boutros Boutros-Ghali,
eksa Ĝenerala Sekretario de Unuiĝintaj Nacioj,
Ĝenerala Sekretario de la Internacia
Organizaĵo de Franclingvaj Landoj*

nombrajn vortradikojn el la latina kaj estas ankaŭ sone parenca kun la mediteraneaj lingvoj. Kvankam arte konstruita sur desegnotabulo, Esperanto montras fortan vivovolon kiel parolata lingvo. Antaŭ ĉio la radiofonio fariĝis nemalhavebla ilo por la disvastigado de Esperanto.

Esperanto kontribuas al la alproksimiĝo de homoj kaj kulturoj. Pro tio mi opinias ke ankaŭ ĉi tiu lingvo gajnos signifon en la procezo de la elformiĝo

Mi tutkore salutas vin ĉiujn,

kunvenintajn por kongresi en tiu bela, kulture radianta urbo Montpellier, ĉe Mediterraneo, per kies marbordo mi mem, antaŭ kvardek jaroj, unufoje eniris Francion, al kiu mi tuj enamiĝis kaj kiu sekve fariĝis mia elektita kultura patrolando.

Tial la kongresa temo, "Mediterraneo — ponto inter kulturoj", prezentas por mi persone tute specifan intereson, kvankam ĝia esprimmaniero iom konflikta kun mia inĝeniera arto. Kial la maro estu prezentata kiel ponto? Dum mia profesia aktiveco mi ja kontribuis al konstruado de pontoj trans maroj; se maro estus mem ponto, tiam mia laboro aperus do sencela!

En tiu senco Mediterraneo do ne estas ponto; tamen, ĝiaj marbordoj akuis kulturojn de la tri kontinentoj ĝin ĉirkaŭantaj. Tie naskiĝis kulturo de la antikva Egiptujo, kulturo helena, kulturo romia; tie evoluis tri grandaj religioj de la nuntempo: la hebrea, la kristana kaj la islama. Al ni, homoj de bona volo, al ni, esperantistoj, estu donita la tasko konstrui la ponton inter ili, la ponton inter la luliloj de kulturoj, de religioj, ĉiam memorante la noblan strofon de nia *Preĝo sub la verda standardo*: "... kristanoj, hebreoj aŭ mahometanoj / ni ĉiuj de Di' estas filoj ..."

Ni estu inĝenieroj de la ponto trans Mediterraneo, de la ponto de kompreno kaj de la sekva reciproka estimo de la diverseco de kulturoj florientaj sur ties marbordoj; de la diverseco ne plu estonta fonto de malamo inter ili, sed diverseco, de kulturoj kiu estu konsiderata kiel grandega riĉeco de la homaro.

Anstataŭ ŝipoj iam veturigintaj trans Mediterraneo legiojn de Romo por pereigi Kartagon kaj ĝian kulturon, anstataŭ ŝipoj de krucmilitantoj batalintaj kontraŭ alireligianoj, nia ponto servu vehiklojn de amikeco, por ke Mediterraneo ne plu dividu sed ligu la diverskulturajn grupojn en unu grandan rondon familian.

En la nomo de la familio Zamenhof mi deziras plenan sukceson al la 83-a Universala Kongreso de Esperanto.

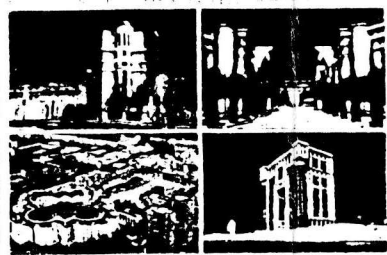
D-ro Louis C. Zaleski-Zamenhof

de universala socio.

Estu la konsultiĝoj de via kongreso kontribuo por tio.

Viktor Klima, Federacia Kanceliero de Aŭstrio

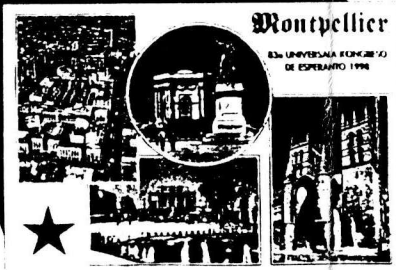
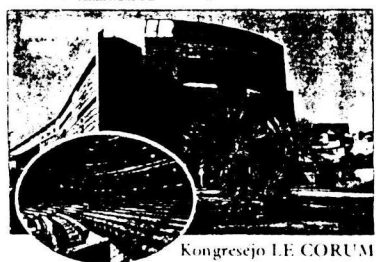
KONGRESAJ BILDKARTOJ

**6-karta serio:
15 FRF**

Tiuj poŝtkartoj estas haveblaj ĉe SFS (vidu la specialan mendilon)

MONTPELLIER
01-08
augusto
1998
83a Universala Kongreso
de Esperanto

**Sugestoj por individua vizito
de Montpellier kaj regiono**

Ilustraĵoj kun la afabla permeso de / Illustrations avec l'aimable autorisation des
Éditions Méridionales - B.P. 31 - 34430 St Jean de Védas
L'editejo: nova kvartalo Antigone - Le Porton (tendooj, placoj, botinoj, ...)
malsupre - marborda stacio, roksimo de Montpellier

Tiu 7paĝa broŝureto, donacita al ĉiu kongresano, estas ankaŭ havebla ĉe SFS. Formato A4 (21 x 29,7 cm) kun pluraj koloraj ilustraĵoj. Ĝin akompanas plano, presita de la distrikto de Montpellier kaj havebla ĉe la turismoficejo de Montpellier. Vidu la specialan mendilon por la broŝureto, vidbendo kaj poŝtkartoj.

Courrier des lecteurs
de « Midi Libre »
du 7 Septembre

Esperanto

■ Durant le mois d'août, Montpellier a accueilli deux congrès internationaux. Tous les deux ont eu lieu au Corum, tous les deux ont duré une semaine, tous les deux ont rassemblé plus de 3 000 congressistes venus de tous les coins du monde. Mais ici s'arrêtent les similitudes.

Le Congrès mondial de science du sol a dû entraîner des dépenses additionnelles importantes pour la seule interprétation simultanée des discours et la traduction des documents (quatre langues officielles : français, anglais, allemand et espagnol).

Par contre, le Congrès mondial de l'espéranto n'a eu, par sa nature même, aucun problème de langue. Pour tous les discours, conférences, séances de commissions et groupes de travail, excursions ainsi que soirées de divertissement (théâtre et chanson) une seule langue sans frontières a été utilisée et comprise par chaque membre, qu'il soit d'Europe, d'Asie, d'Afrique ou des Amériques. Quand les gens qui nous gouvernent comprendront-ils que l'espéranto est le moyen de communication le plus efficace ?

Eskil SVANE
(Pouzols)

Un autre Mondial !

De Francis Bernard, de Mas-Saint-Chély, ce plaidoyer pour "l'espéranto" :

*À Montpellier, du 1er au 8 août, se déroulera un autre mondial d'une toute autre importance que le football.

Il s'agit du Congrès mondial d'espéranto que la France a l'honneur d'accueillir cette année. Trois continents pour se parler en espéranto, la langue internationale par excellence. Il n'y aura donc pas de traducteur. On en profitera pour faire visiter notre beau pays de France grâce à des guides français espérantophones.

Mais aussi, ce sera l'occasion pour beaucoup de congressistes d'assister à des conférences, à des spectacles, à des échanges d'idées. On parlera de littérature espérantiste, de traductions de livres, en espéranto. Différents corps de métiers échangeront leurs expériences. On regret-

tera, une fois de plus, que très peu de gouvernements soutiennent l'espéranto en favorisant des cours, en formant des enseignants, en émettant par radio et télévision en espéranto.

Certains diront : « *Encore des utopistes !* ». N'est-ce pas plutôt utopique de penser qu'on puisse réussir une mondialisation sans l'aide d'une langue neutre ? L'hégémonie de l'anglo-saxon finirait par faire disparaître beaucoup de langues à l'exemple de ce qui s'est passé en France où, par exemple, l'occitan a pratiquement disparu.

La plupart des Terriens ont mis en commun déjà beaucoup de réalisations : les lettres latines, les chiffres dits arabes, les portées musicales, le calendrier grégorien, les poids et mesures décimaux, le braille, les lois internationales de la navigation, l'ONU, l'UNESCO, etc. Alors, pourquoi pas l'espéranto ?

Articles parus dans « Lozère Nouvelle » des 24 Juillet et 28 Août.

Le texte ci-dessus était à l'origine : 3000 personnes d'une soixantaine de pays des cinq continents...

Congrès mondial - Plusieurs canourguais et lozériens se sont retrouvés à Montpellier du 1er au 8 août, pour le Congrès mondial d'espéranto, la langue internationale. 3.200 participants de 68 nationalités et le nombre de pays représentés serait même plus grand s'il n'y avait des problèmes de niveau de vie ou de visas. Toutes ces personnes "parlant jusqu'à plus soif", suivant un article paru dans "Le Monde". De quoi laisser rêveur quand on connaît les problèmes de communication au niveau européen ou mondial.

Alma et Jean Hénin ont prolongé ce Congrès en guidant pendant une semaine un groupe de 50 personnes de 12

nationalités et 4 continents à travers plusieurs régions de France : Périgord, Dordogne, Limousin, Poitou, Touraine et retour pour certains par l'Auvergne. Ces visiteurs étrangers sont repartis, impressionnés par la richesse et la diversité de nos provinces.

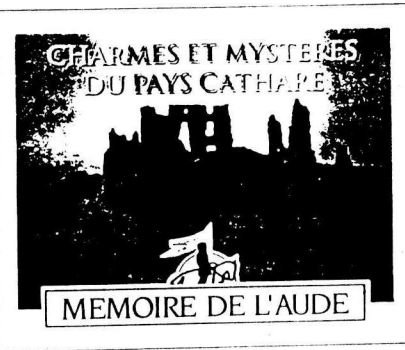
Ce Congrès mondial se tiendra à Berlin l'an prochain et à Tel-Aviv en l'an 2000, Zagreb en Croatie en 2001 mais pas besoin d'apprendre une nouvelle langue chaque année pour voyager !

Jean Hénin, de Montcayroux, bien connu chez nous est le président régional des espérantistes du Languedoc-Roussillon très dévoué pour toutes les associations dont il s'occupe.

PAL

CATHA-RAMA

MEMOIRE DE L'AUDE

ESPERANTO
VHS pal
51 min

Okaze de la UK
kaj de ekskurso al
la katara lando,
estis registrita vid-
bendo pri tiu
tragika periodo
por akompani la
triekranan spektaklon
« Catharama ».
Ĝi estas akirebla
Kontraŭ 150 ₣ +
sendkostoj. Mendu
al SFS por vi-mem,
via E^o-grupo aŭ
viaj geamikoj kaj
tiel kuragiĝu al
novaj iniciatoj.

MENDILO

de (NOMO + adreso).....

... serio(j) da poŝtkartoj x 15F = ... F

(... broŝureto(j) x 3F..... F

((sendkostoĵ : 3F50 por unu, 1F50 por ĉiu aldona)..... F

(... vidkasedo(j) x 150F..... F

((sendkostoĵ : unu 19F, 2 aŭ 3 : 24F)..... F

Sumo : ..... F

Per ĉeko (referencoj kaj adreso, vidu p.2)

Subskribo :

Incroyable mais vrai ! La langue universelle est toujours vivante...

Le retour inespéré de l'espéranto ⁵

⁴ La métropole du Languedoc-Roussillon
capitale éphémère de l'espéranto

Ils espèrent un monde de paix en espéranto ¹

3 000 citoyens sans frontière célèbrent un siècle de langue universelle

Masako : « Mon monde s'est agrandi grâce à l'espéranto » ¹

Grâce à la langue universelle, cette Japonaise se sent citoyenne du monde

Professeur de mathématiques à Kyoto, Tahira Masako, 56 ans, a appris à parler l'espéranto il a trente ans. Si elle voyage peu, elle reçoit beaucoup chez elle, au Japon, des espérantophones de tous horizons. En lui donnant la possibilité de cultiver son sens de l'amitié, la langue universelle lui a également permis de prendre mieux conscience des problèmes de la planète. Elle le dit avec douceur et conviction.

La gazetaro kaj la UK

Male al radio- kaj televidstacioj, la gazetaro bone raportis pri la kongreso, ĝenerale pozitive. Favore surprizis nin « Midi Libre » (1), kiu plurfoje kaj detale raportis kaj menciis la eventon ĉiutage. Jen kelkaj gazetoj, kiuj raportis unu- aŭ plurfoje –rimarku la diversecon : La Marseillaise (2) ; La Dépêche du Midi (3) ; L'Humanité (4) ; La Croix (5) ; La Gazette de Montpellier (6) ; Le Dauphiné libéré (7) ; Forum (8) ; L'Evenement du jeudi (9) ; Le Figaro (10) ; Le Monde (11)... Notinde, ke iuj artikoloj aperis en pluraj gazetoj, ekzemple en « Le Dauphiné » kaj « Vaucluse matin », en « Le Monde » kaj « L'Indépendant ».

Car la artikoloj iom similas unu la ~~a~~ / an, ni elektis la ŝajne plej kompletan, tiun de « Dauphiné » ; akompanis tiun tekston interjuro de Guy Béart kun foto. La artikolo de « Le Figaro » estas duone favora ; post ŝajne favora enkonduko, la ĵurnalistino interjuras iun ne favoran al E^o kaj la konkludo estas, ke E^o povas utili por edzperado ! Pri « Le Monde », vi mem ĵugos, la teksto aperas kompla. Serĉu la erarojn ! Kompreneble protestleteroj, unu nome de la federacio, estis senditaj. Jen, kelkaj titoloj de la aperintaj gazetartikoloj :

Espéranto: les vrais succès d'une utopie réalisée

Thierry Saladin : "L'espéranto n'est pas une utopie !"

Le Corum, Tour de Babel

L'Espéranto en dix leçons

Guy Béart invité vedette du 83e congrès Espéranto

« Espéranto la réalité d'une diaspora »

L'Espéranto en quête de reconnaissance

La promotion de l'espéranto

Le hall de l'hôtel de ville accueille une exposition retraçant le premier siècle de la langue universelle.

CONGRÈS

Dans les coulisses du Corum

Occitan et espéranto, même combat ?

Congrès

L'espéranto, une langue centenaire qui retrouve une nouvelle jeunesse

A tout petits pas, la langue universelle avance sur le terrain économique. Ainsi Internet pourrait bien donner une nouvelle jeunesse à l'espéranto qui fête cette année ses 100 ans

CULTURE

COMMUNIQUER SANS E
"KUN FLAMANTA ENTUZ

Photo NOEL RUAUX et SYGMA

Non, non, non l'espéranto n'est pas mort !

Ils sont trois millions, sous toutes les latitudes, à parler cette langue universelle, inventée en 1883 par le professeur Zamenhof. Le peuple espérantiste a tenu cette semaine son congrès mondial à Montpellier.

DE NOTRE ENVOYÉ SPÉCIAL
GILLES DEBERNARDI

Après le cosmopolitisme fraternel de la coupe du monde, la ville de Montpellier accueillait cette semaine en congrès trois mille délégués représentant soixante-dix pays. Pour une fois, la horde traditionnelle des interprètes n'était pas de la partie. Pas besoin de traducteur, ni d'oreillette, pour communiquer avec son voisin chinois ou guatemaltèque lorsqu'on parle l'espéranto. Et ils sont trois millions, sous toutes les latitudes, à maîtriser cet idiome à vocation universelle, teinté d'humanisme et de pacifisme. Plus d'un siècle que ça dure. Depuis que le génial professeur Zamenhof, Polonais d'origine, publia en 1887 son fameux traité - en russe - sous le pseudonyme de docteur Esperanto. Une plaisanterie de potache ? Non, une lumineuse utopie. Zamenhof voulait créer une langue favorisant la diffusion de toutes les cultures, mais qui n'appartienne à aucun peuple en particulier. Vivante et capable d'exprimer toutes les nuances de la pensée, facile à apprendre et à utiliser, rapidement mémorisable... bref, la deuxième langue idéale pour tous les hommes de bonne volonté. De quoi juguler la malédiction de Babel, et mettre fin

radicalement à l'incompréhension entre les peuples. On peut toujours rêver.

Si l'espéranto n'a pas conquis l'univers comme l'espérait son créateur, il reste cependant une forte réalité culturelle. Les espérantistes, qui ne cessent de voyager et de se rencontrer, disposent d'une organisation internationale dont le siège est à Rotterdam. En France, le ministère de l'Éducation nationale a même reconnu officiellement l'apprentissage de cette langue. Mais seuls quelques fidèles suivent l'enseignement dispensé dans les universités de

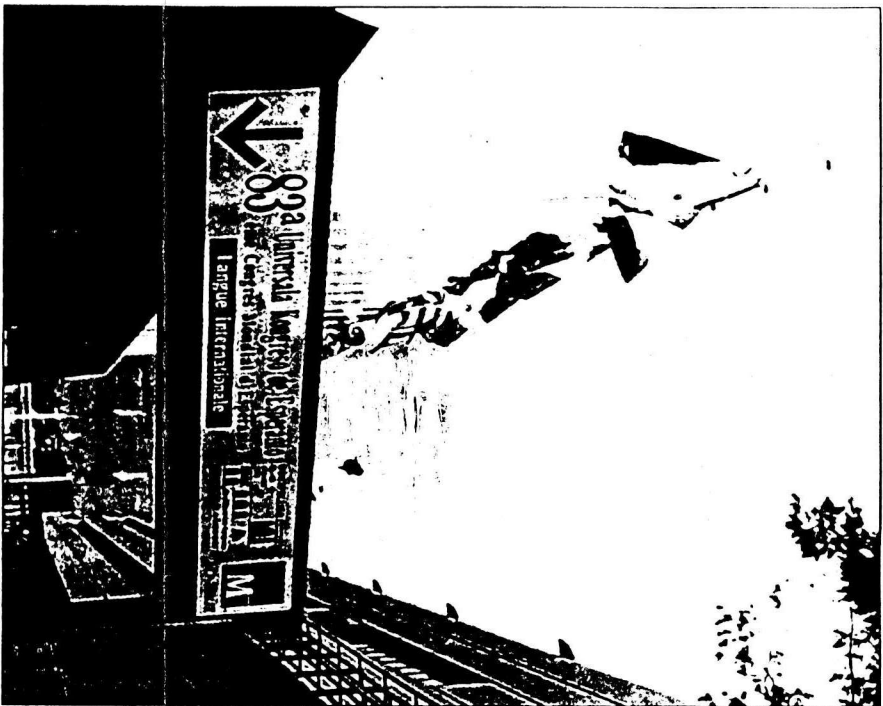
Des espérantistes éminents : Jules Verne, Pierre Desproges et Jean-Paul II

Paris VIII, Clermont-Ferrant, Aix-en-Provence, Lille et Pau. Jean-Pierre Boulet est un de ces enseignants atypiques : *"Grâce à l'espéranto, dont il est hélas utopique de penser qu'un jour tout le monde le parlera, on peut aujourd'hui développer sa culture et sa vision du monde. On peut le pratiquer soit par la correspondance, soit par la lecture d'ouvrages, soit par l'écoute d'émissions radiophoniques, soit par des congrès, comme ici à Montpellier, soit encore en invitant chez soi des espérantistes étrangers... à moins de se faire inviter par eux"*.

Dans les pays de l'Est, l'espéranto a suscité de nombreuses vocations. Les autorités des États socialistes y ont vite vu un outil de propagande au service du marxisme-léninisme. Et les citoyens un moyen de s'ouvrir sur le monde occidental ! En Hongrie, les étudiants sont encore nombreux à choisir l'espéranto comme deuxième langue. A l'université de Pékin, on se bouscule pour s'inscrire. Cuba n'est pas en reste, comme le confirme Ricardo Salazar Crespo, professeur de biologie délégué en Languedoc : *"Dans mon pays, les espérantistes sont des milliers et peuvent se former dans certaines écoles. Chaque dimanche, en ondes courtes, Radio Havana diffuse des émissions en espéranto qui sont très suivies. Derrière tout ça, il y a un besoin de fraternité, les gens prennent conscience de la nécessité de s'unir plutôt que de se diviser"*.

Véhicule d'une certaine pensée idéaliste, l'espéranto ne saurait pourtant supporter aucune étiquette politique ou idéologique. Ses adeptes ont d'ailleurs créé une kyrielle d'associations disparates pour se retrouver entre espérantistes anarchistes, chemins, quakers, mormons, naturistes, homosexuels, communistes ou cyclistes. *"On parle tous la même langue mais pour la diversité, on est imbattables !"*, rigole un congressiste. Le comité d'honneur constitué pour ce congrès n'est certes pas monolithique. On y trouve pêle-mêle :

**ENTRAVE MAIS...
"ZIASMO"**

Une seule langue pour toutes les nationalités représentées à Montpellier.

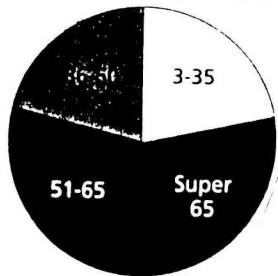
Marie-Georges Buffet, ministre de la Jeunesse et des Sports, Georges Frêche député-maire de Montpellier, le professeur Albert Jacquard responsable du département génétique à l'INED, Théodore Monod membre de l'Académie des Sciences, Guy Béart compositeur-interprète... Dans l'histoire, le mouvement a rallié d'émittants personnages : Tolstol, Jules Verne, Maurice Genevoix, Louis Lurmière, Pierre Desproges... et même le pape Jean-Paul II.

La force de l'espéranto réside évidemment dans sa simplicité qui explique que son temps d'apprentissage, soit dix fois inférieur à celui d'une autre langue. 7500 mots d'usage courant bâtis à partir de 700 racines communes européennes. Une orthographe strictement phonétique et, pour la prononciation - avec des sonorités évoquant l'italien - l'accentuation systématique de l'avant-dernière syllabe. Seize règles de grammaire, pas une de plus, et aucune

exception. Simple mais pas rudimentaire : on a traduit "Hamlet" ou "Les Brigands" en espéranto sans que les puristes n'y trouvent rien à redire. Et les congressistes de Montpellier ont pu entendre, cette semaine, une série de conférences sur des thèmes aussi pointus que "Les Cathares", "La littérature occitane" ou "La communication interculturale".

Ainsi va la communauté espérantophone, dénuée de toute volonté hégémonique, en savourant le bonheur simple de communiquer sans entrave. Joyeuse franc-maçonnerie d'un alphabet à la portée de tous ! Ils ont parlé, ri et chanté ensemble, avant de se précipiter *kun Jamanka entuziasmo* ("avec un enthousiasme débordant") vers le très nécessaire *amikeca glaso*, autrement dit "le verre de l'amitié". Non, non, non l'espéranto n'est pas mort. Car il rêve encore, car il rêve encore...

La apuda artikolo el « Le Monde » aperis ankaŭ preskaŭ senŝanĝa en « L'Indépendant ». Pozitiva estas la enkonduko, ke per E° oni povas paroli pri ĉio . Negativa kaj malprava estas la aserto, ke esperantistoj ne havas multajn okazojn praktiki. Tre negativa kaj kontestebla estas la konkludo, kiu ne instigas la legantojn interesi ĝi pri Esperanto. S-ro R.B. kompreneble ne sciis, ke okazis samtempe infana kongreseto kaj ke gejunuloj kunvenis en Liceo « La Merci ». Informi ĝi por informi !

Aĝ-distribuo de la UK-anoj

"Esperanto" 9/98

Aĝo: Jen la averaĝo statistiko pri la 2645 kongresanoj, kun konata naskiĝjaro (do, 84% de la aliĝintoj) montras ke la meza aĝo de kongresano estis 51 jaroj. 582 partoprenintoj aĝas inter 3 kaj 35 jaroj (22%); sekvas la kategorio de mezaĝuloj (36-50 jaroj: 556, 21%), de homoj proksimaj al pensiigo (51-65 jaroj: 797, 30%), kaj fermas la vicon 710 kongresanoj super la aĝo de 65 jaroj (27%). La kongresa aĝ-distribuo tamen certe ne spegulas tiun de la tuta e-istaro, se konsideri ke multaj gejunuloj kaj mezaĝuloj ne povas kongresi pro manko mona aŭ tempa.

3 000 congressistes à Montpellier pour parler l'espéranto

NÎMES

de notre correspondant

Parler, parler jusqu'à plus soif. De tout, de rien, pourvu que ce soit en espéranto. Chaque année, à l'occasion de leur congrès mondial, les adeptes de cette langue apatride se rencontrent à un endroit ou l'autre du globe pour le simple plaisir de bavarder. « Chaque année, pendant une semaine, l'espéranto a un petit pays : c'est le bâtiment où se réunit le congrès », résume l'un des organisateurs. Durant le reste de l'année, les occasions de pratiquer avec des étrangers la langue imaginée en 1887 par un médecin polonais, Lazard Louis Zamenhof, se font plutôt rares.

C'est à Montpellier que s'est posé jusqu'au samedi 8 août, pour la première fois en France depuis 1957, le 83e Congrès de l'Association mondiale d'espéranto. Qu'ils soient japonais, belges ou brésiliens, ces 3 000 militants venus de soixante-cinq pays n'ont pas besoin d'interprète. Il leur suffit d'un sujet de conversation. Au-delà des cycles de conférences et de la traditionnelle assemblée générale, la cinquantaine d'associations espérantistes proposent des cercles de discussion. On y parle aussi bien de la Méditerranée que des bienfaits du végétarisme.

Dans les couloirs du Corum de Montpellier, les espérantophones se regroupent par affinités : an-

ciens cheminots, philatélistes, militants non fumeurs ou amis des chats. Pour ces citoyens du monde qui rêvent d'échanges et d'égalité, seule une langue universelle n'appartenant à aucun Etat-nation peut valablement véhiculer les notions d'humanisme et de paix. Trois millions de personnes dans le monde parleraient l'espéranto, dont 100 000 en France, selon l'association nationale, aujourd'hui centenaire. Mais le mouvement, porté avant guerre par les cheminots, est en perte de vitesse et, malgré les efforts déployés, le public des congrès est chaque année un peu plus vieillissant.

Richard Benguigui

Le samedi 1er AOÛT, pour la 6e année consécutive, les Citoyens du Monde du Gard organisent une fête sur la place, à partir de 18 heures.

Cette journée qui attire chaque année davantage de personnes, a été programmée cette année durant le 83e Congrès Mondial d'Espéranto qui se tiendra à Montpellier.

Ce rapprochement des dates de nos deux manifestations est plus que symbolique. L'espéranto n'a-t-il pas été créé dans le but de devenir la langue universelle, la deuxième langue comprise par tous les habitants de la planète.

De nombreux congressistes ont d'ores et déjà manifesté leur intention de participer à la fête des Citoyens du Monde, AUBAIS deviendra le 1er août, l'espace d'une soirée le carrefour des 5 continents.

18 h.15 : conférence (présentation de l'espéranto)

19 h.15 : apéritif de l'amitié

20 h. : Conférence (présentation des Citoyens du Monde à l'occasion du 50e anniversaire)

20 h..30 : buffet exotique

Comme chaque année, les Citoyens du Monde proposent une partie musicale variée et très rythmée, 3 groupes se partageront la soirée, de 19h. à 1 h.

• Kiaj Tiel Plu (musique catalane et paroles espérantistes)

• Time Mozam' (musique traditionnelle du Mozambique)

• The le Bass (reggae et musique du Nigeria)

Enfin le bulletin de la commune a présenté un dossier "espéranto";

"Mid. Libre". Nîmes
du 7 Août

POLITIQUE

Rens. Michaël Guthert, 130 rue du Prieuré, Bizac, 30430 Calvisson - Tél. 04 66 80 20 98

L'ambition planétaire des citoyens du monde

Gros succès pour la fête organisée à Aubais par l'association gardoise

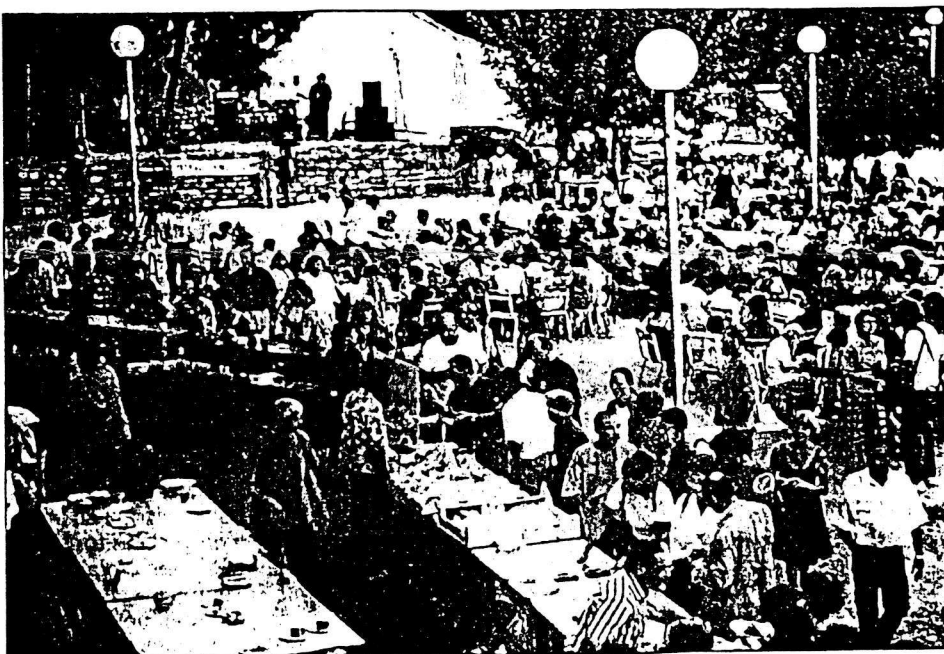
■ Forte de son expérience et d'une motivation toujours intacte, l'association des citoyens du monde a réuni samedi dernier plus de 600 personnes dans la commune d'Aubais. Cette année, le thème de la soirée était l'espéranto en coordination avec le congrès mondial organisé à Montpellier. 200 congressistes venus du monde entier se sont d'ailleurs joints aux citoyens du monde pour parler de l'unité : unité du langage pour les uns et unité du monde pour les autres.

Geneviève Charpentier, au nom des espérantistes, a expliqué que le message de fraternité internationale contenu dans cette langue universelle créée en 1880 par

Zamenhof, séduisait un nombre croissant de personnes sur tous les continents. « Une langue neutre permettant une communication entre tous les habitants de la planète est de plus en plus indispensable

ble alors que la mondialisation économique s'installe », indiquait-elle.

Michaël Guthert, responsable des citoyens du monde du Gard, a rappelé que les idées mondialistes remontaient au XVIIIe siècle avec Montesquieu, Rousseau puis Victor Hugo. « Le mouvement de citoyens du monde a exactement cinquante ans cette année. En novembre 1948, un homme, Gary Davis, interpellait les délégués de l'ONU en session plénière au Palais de Chaillot. Après leur avoir dit qu'ils ne représentaient pas les peuples du monde mais les États-nations, il déchira son passeport et se proclama citoyen du monde », a raconté Michaël Guthert.

Plus de 600 personnes se sont réunies à Aubais pour évoquer de l'espéranto.

Cinquante ans après, deux millions de citoyens du monde constatent que la technique (Concorde, Internet, TGV) a considérablement réduit les dimensions relatives de la planète. « Nous avons tous à supporter directement les conséquences de décisions qui ont été prises ailleurs, très loin de chez nous. Le monde est maintenant interdépendant, qu'on le veuille ou non, et quoi qu'en disent les nationalistes et intégristes de tous bords : nous ne pouvons plus simplement ignorer les autres pays. »

Et Michaël Guthert de proposer : « Cessons de mettre en évidence ce qui oppose les hommes (religion, race, politique). Osons repenser un système qui reposera

sur la convivialité et l'échange plutôt que sur la haine et la compétition économique. »

La soirée, entre buffet exotique et groupes de musiques du monde (Kajtiel Plu, The le Bass et Time Mozam'), s'est déroulée dans une atmosphère de grande convivialité. Expérience inoubliable que de voir Japonais, Russes, Scandinaves, Chinois, Brésiliens et... Aubaisiens partager le même repas et communiquer dans une même langue. Ce qui faisait dire à Michaël Guthert : « Je préfère être qualifié d'utopiste et faire quelque chose que me croire réaliste et demeurer passif ! »

► Citoyens du monde Gard, route de Sommières, 30 250 Aubais.

VIDPUNKTOJ - POINTS DE VUE

Si la presse a bien rendu compte dans l'ensemble du Congrès, quelques-uns des arguments exposés par les espérantistes eux-mêmes, sans être faux, sont maladroits pour le lecteur qui découvre ainsi l'espéranto. Quelques exemples. Si vous partagez un point de vue différent, vous pouvez nous en faire part.

Les espérantistes en veulent aux « grands de ce monde »

① Ils déplorent n'avoir reçu aucun appui pour soutenir leur « langue universelle ». *"Le Figaro"*

② Il faut dire que nous sommes de plus en plus sous l'impérialisme du " tout anglais ". Or, il faut le savoir, ceux qui apprennent en première langue l'anglais n'en maîtriseront au mieux que 25 à 45% de la langue au bout de leurs études scolaires ; 1% en maîtrisera 70%, après avoir passé plusieurs années dans un pays anglophone. L'anglais est une langue internationale mais pas une langue universelle. 6% seulement de la population de l'Europe des Quinze est capable de comprendre correctement l'anglais.

③ U 1er au 8 août prochain, Montpellier reçoit le 83ème congrès mondial de la langue universelle, l'Espéranto, sur le thème "Méditerranée, carrefour de cultures". Plus de 3500 congressistes de 65 pays différents ont déjà annoncé leur participation. "Pour la France, l'enjeu du congrès est de dynamiser le mouvement espérantiste qui célèbre son centenaire et souffre d'un certain vieillissement", explique Gérard Paing, membre du comité d'organisation.

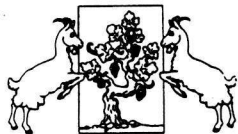
④ Comme d'autres, Daniel Pfeiffer estime que la connaissance de l'espéranto facilite l'apprentissage d'autres langues. Mais, ajoute-t-il, « l'espéranto est un outil, il n'y a pas vraiment de culture. Simple-ment, grâce à lui, on peut apprendre d'autres langues, par amour de la langue ou de la culture.

1 : « Le Figaro » : pleurnicher et accuser les autres ne nous rend pas nécessairement sympathiques. La même idée pourrait être exprimée par un espoir ou un souhait (voir « Courrier des lecteurs » sur autre page)

2 : « La Gazette de M ». Méfions nous des statistiques. Le public ne croit pas que le pourcentage soit aussi réduit après plusieurs années dans un pays anglophone. Pour être crus, soyons crédibles !

3 : « La Marseillaise ». Evitons de donner aux journalistes des arguments dont ils utiliseront le côté négatif. A comparer avec la conclusion du « Monde ».

4 : « Midi Libre ». D'autres témoignages d'espérantistes ont insisté sur l'aspect culturel de l'espéranto. Dire que l'espéranto n'a pas de culture confortera M. Allègre et ses semblables qui refusent d'introduire l'espéranto dans les programmes scolaires pour ce motif et ceux qui ne voient pas d'inconvénient à utiliser l'anglais, prétextant ne voir que le côté outil de communication.

Montetoj de LANGVEDOKO
Vinoj de CABRIERES

83^a Universala Kongreso
de ESPERANTO-MONTEPELLIER
1998

« Al mi ja versû tian vinon.
Ĝi estas mia fajro, mia sango
kaj mia sano »
DE SAINT AMAND
Poeto (1594-1661)

Bedaùroj :

Krom la partoprenintoj en la ekskurso D13 (Mediterranea tradicio), la kongresintoj ne havis okazon gustumi ian ruĝan vinon de Cabrières. ... Domaĝe ... ĉar la boteloj enhavantaj tian agrablan trinkaĵon surhavis esperantlingvan etiketon (vidu maldekstre-pardonu la du eraretojn !). La respondeculoj de la kooperativa kelo etikedis 300 botelojn, ili faris tion senpage por ni (almenaŭ ili postulis nenion ĝis nun) Kial nur 300 ? Ĉar malgraŭ plurfojaj klopodoj ĉe la LKK -mi havis persone nenian interezon en la afero-mi neniam ricevis klaran respondon por prezenti tiun vinon dum la UK kaj rezignis pri pli granda mendo. Menciinde, ke la vendoprezo de tiu bona vino estis nur po 20F por botelo. Ne provu havigi al vi kelkajn el tiuj boteloj, ili estas venditaj... al neesperantistoj ! En oktobro 97 mi kontaktis la ĝeneralan sekretario de la loka Federacio de laikaj servoj, kiu estas tre favora al nia idealo. Li proponis disponigi al la LKK ĉiutage dum la kongreso la radion de sia federacio. Mi transdonis kaj transskribis la proponon... vane ! Kial ni ne profitis la okazon ? Ĉu ni volas resti en fermita rondo ? Aŭ ĉu la vorto « laika » timigas ?

G.M.

NDLR : Certe problemoj de kunordigado, kiuj klarigas kelkajn « misojn ». Du perditaj okazoj ! Domaĝe, ke ne estis budo por prezenti aŭ gustumi niajn lokajn produktojn, kiuj estas parto de nia kulturo. Estis tamen troveblaj en la restoracio de Corum vinoj de « Corbières ».

KRUCVORTOJ

HORIZONTALA :

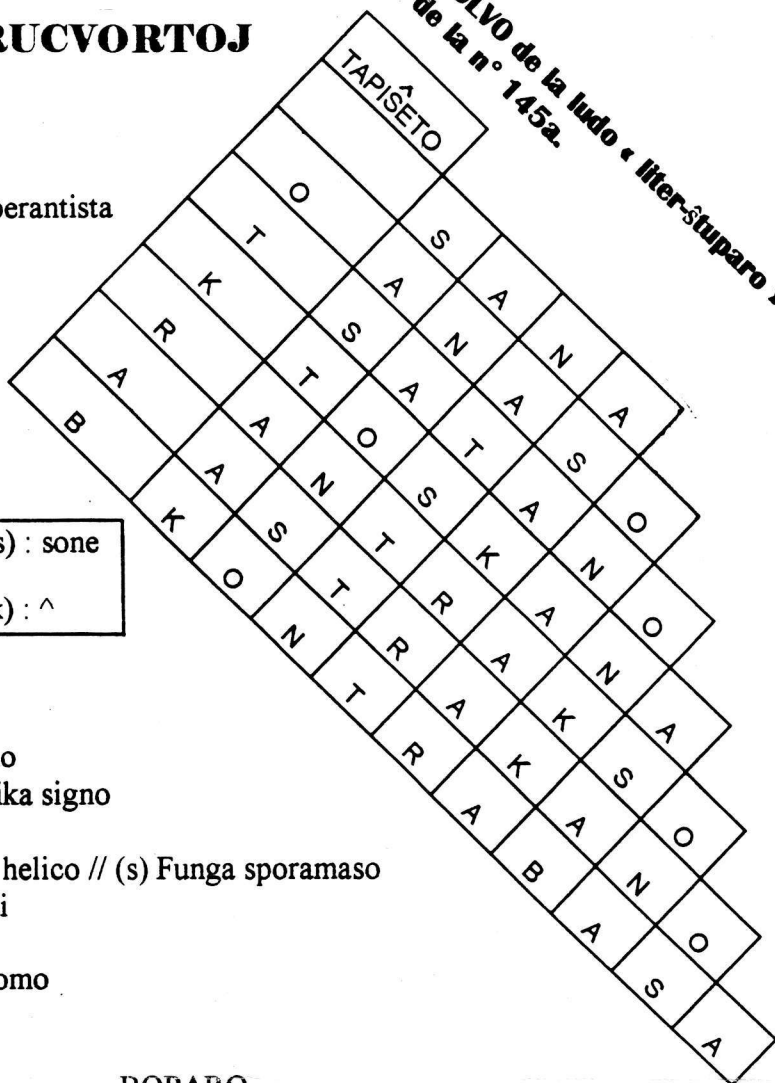
- I)- Normal(a) laŭ iu vidpunkto
- II)- Esperantilogxant(o) ne nepre esperantista
- III)- Montara brutaro // (s) Soldataro
- IV)- Molkor(a) // Ekkrio
- V)- (s) Teksajxo // Aloklapo
- VI)- Kontraŭul(o) // (s) Egala parto
- VII)- (s) Petalaro // Norda monero
- VIII)- Al antaŭa loko // Sonunu(o)
- IX)- Nordfranca urb(o) // Malmilde
- X)- Vestamik(o)

VERTIKALE :

- 1)- Privilegiul(o)
- 2)- Nuntempa aristokrat(o)
- 3)- Helena diin(o) // Likva gras(o)
- 4)- Nepre ne esperantist(o) // Ne-ono
- 5)- Displitita konstelacio // (s) Muzika signo
- 6)- Kreta regxo
- 7)- Videble bonstat(a) // (s) Granda helico // (s) Funga sporamaso
- 8)- Mamskeleto // Duonhoko // Cedi
- 9)- Biblia frato // Nun por antaŭ
- 10)- Eksploda mallongigo // Librokromo

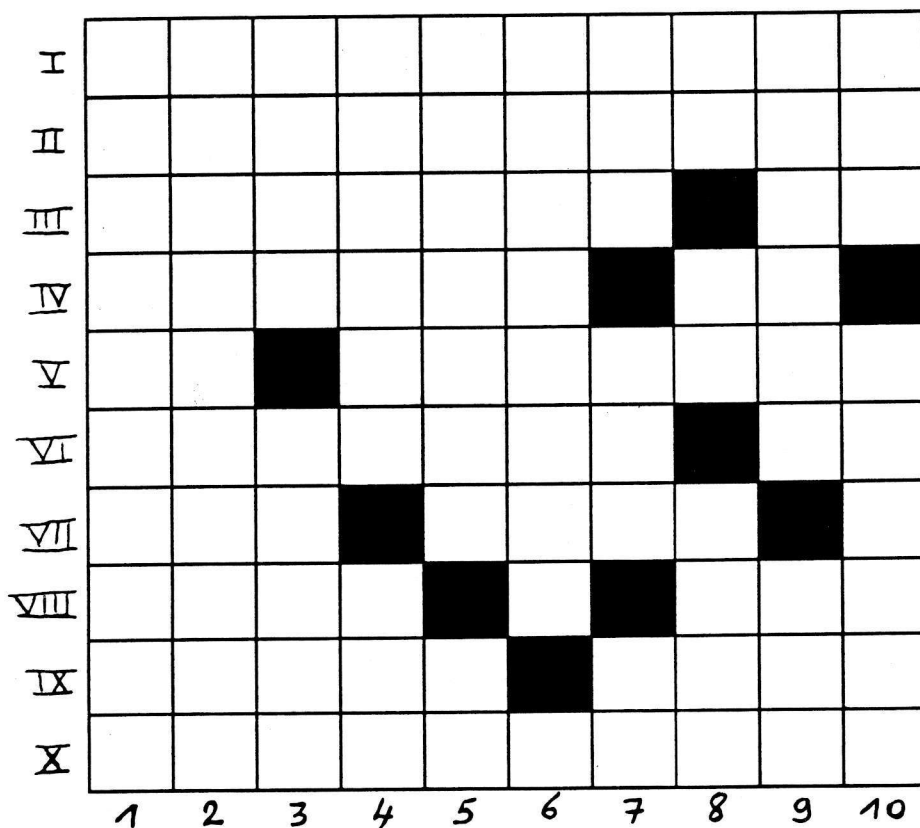
(s) : sone

(x) : ^

SOLVO de la ludo « liter-ŝtuparo »
de la n° 145a.

BOPARO

La venonta SFS aperos
komence de Januaro 99.
Ne forgesu renovigi vian
abonon (35 F).
Kontribuoj estas bonvenaj
ĝis la fino de Decembro.
SFS ĉe Jean Hénin
Beauregard
Rte de Montcayroux
48500 La Canourgue
Tel/Faks : 04 66 32 86 36